

samo po sebi sumljivo, kajti s tem so zanemarjene najrazličnejše prehodne oblike. Ob idealnem vaškem tipu se javlja še idealni velemestni tip. Preskok prehodnih pojavov ohranja pri življenju kategorije obravnave kmetstva. Raziskovalci nedavne preteklosti namreč niso odkrivali svojstvenosti preučevanih obdobj, temveč so iskali le ostanke, prežitke prejšnjih zgodovinskih stanj. Tako usmerjeno delo pa ni nujno omejeno le na vaško življenje. Tudi po velemestih so četrti, ki jih je novejši gospodarski razvoj pustil ob strani. Avtorju se je zdelo potrebno to dejstvo podčrtati, kajti nove etnološke usmeritve so večinoma takšne narave, da ne navajajo k odkrivanju novemu življenju ustreznih kategorij in prijemov, pač pa se lotevajo novega predmeta in doslej etnološko nepreučeni skupin prebivalstva na starih teoretičnih osnovah.

Bausingerju gre v njegovi študiji za nove teoretične osnove in nove kategorije. Realni svet malih ljudi, »navadno ljudstvo« (das einfache Volk) mu pomeni predmet sodobno usmerjene etnologije. Majhne in realne družbene enote, vas, sosese, družino itd. predlaga za okvire etnološke raziskave. Pri tem pa spet opozarja, da je etnološko zanimiva ljudskost v resnici vedno zgodovinsko določena in družbeno opredeljena. In s tega vidika velja poleg sodobnih kulturnih oblik, ki so pri obravnavi sodobnega življenja vsekakor primarne, upoštevati tudi zgodovinske, »ljudske« pojave, pač v skladu z njihovim pomenom za današnje življenje. Ne le rock and roll, tudi ljudski ples, pa tudi ne samo ljudska glasba, temveč tudi »šlager« so pojavi, ki zanimajo raziskovalca ljudske kulture. »Ne več oblike, temveč vodila so znamenje ljudskosti v dinamični družbi«, pravi W. Brepohl. Bausinger ga dopolnjuje: tudi vodila (norme) dobivajo določene oblike v kulturnih pojavih, pa če še tako malo obstojne. Etnologija, ki hoče o sodobni kulturi in o duhovnem svetu preprostih ljudi nekaj reči, ne sme teh oblik podcenjevati.

Slavko Kremenšek

Die Bauernhäuser des Kantons Graubünden, Band I, die Wohnbauten; Verfasser: Christoph Simonett, Verlag: Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde, Basel 1965. Str. 255, posnetkov 600, barvna slika 1, karta 1, 4°

Sistematično zbrano in proučeno gradivo o stanovanjskih zgradbah v kantonu Graubünden v Švici more biti le rezultat dolgoletnih organiziranih raziskovanj, kakršne je pod okriljem Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde izvedla posebna organizacija Aktion Bauernhausforschung in der Schweiz. Sodelavci te organizacije so bili na delu vse do konca druge vojne; uspelo jim je, da raziskave ljudskega stavbarstva ne zaostajajo za raziskavami mestne arhitekture in umetnostnozgodovinskih spomenikov. Delo je najbolj uspelo v omenjenem kantonu, kjer so se po zaslugi Bündner Vereinigung für Heimatschutz, ki je delovalo že v začetku tega stoletja, ohranili najlepši in najznačilnejši primeri ljudskega stavbarstva. Tako je delovna skupina arhitektov, etnografov in drugih sodelavcev že pred desetimi leti razpolagala z nad sedem tisoč registriranih značilnih objektov, nad osem tisoč fotografij in okoli šest tisoč skiciranih florisov. Pričujoče delo seznanja bralce z vsem gradivom, načini gradnje in oblikami stanovanjskih zgradb v stalnih naseljih in v višje ležečih občasnih naseljih pastirjev in planšarjev. Časovno zajema delo razvoj ljudskega stavbarstva od karolinške dobe, kot najstarejši vir pa je raziskovalcem koristil testament škofa Tella iz 8. stoletja. Tekst spremlja obsežno in tehnično dovršeno slikovno gradivo, kar daje publikaciji še prav posebno vrednost, bralcu pa narodne in točne predstave.

Kot primerjalno gradivo za ljudsko stavbarstvo na našem ozemlju je delo še posebej zanimivo in poučno, saj se namreč tudi na prikazanem območju Švice prepleta dvoje kultur: alpska in mediteranska.

Omenjena publikacija je prva od predvidenih dveh; v drugi bodo prikazana gospodarska poslopja in dokončna opredelitev tipov vseh ljudskih zgradb, dognanih tudi s pomočjo arheoloških in kulturno zgodovinskih kriterijev.

F. Sarf